

Integraal Waterbeleid

Bekken van de
Brugse Polders

Samen werken aan water

BEKKEN VAN DE BRUGSE POLDERS BEKKENSPECIFIEK DEEL

STROOMGEBIEDBEHEERPLAN VOOR DE SCHELDE 2016-2021

INHOUD

EEN KORTE VOORSTELLING	4
BELANGRIJKE GEBIEDEN UITGELICHT	22
DE RIVIERBEEK-HERTSBERGEBEEK	25
DE BLANKENBERGSE VAART- NOORDEDE	28
HET LEOPOLDKANAAL	31
DE LISSEWEEGSE VAART	32
DE EDE EN DE SPLENTERBEEK	34
WATEROVERLEG IN HET BEKKEN	36

BEKKEN VAN DE BRUGSE POLDERS BEKKENSPECIFIEK DEEL

STROOMGEBIEDBEHEERPLAN VOOR DE SCHELDE 2016-2021

WOORD VOORAF

Beste lezer

Ook de komende jaren zetten waterbeheerders, rioolbeheerders en andere partners in het integraal waterbeleid hun inspanningen voor een proper en veilig bekken van de Brugse Polders verder. Stap voor stap werken ze aan een goede watertoestand. Zo herstellen ze de structuur van waterlopen, werken ze vismigratieknelpunten weg, breiden ze het rioleringsstelsel verder uit, voorzien ze bijkomende overstromingsgebieden, enz. Het stroomgebiedbeheerplan voor de Schelde en het bekken-specifieke deel voor het bekken van de Brugse Polders geven hierbij de richting aan.

In één aandachtsgebied schakelen we een versnelling hoger. In het stroomgebied van de Rivierbeek-Hertsbergebeek willen we in 2027 een goede watertoestand bereikt hebben. Het bekkensecretariaat brengt er alle betrokkenen samen in een gebiedsgericht overleg om maatregelen en acties te bundelen en op elkaar af te stemmen. Zo komen we op het terrein sneller tot resultaat.

Met deze brochure bieden we u een voorsmaakje van wat u de komende jaren mag verwachten in het bekken van de Brugse Polders. We zetten enkele gebieden en acties in de kijker. Benieuwd naar meer? U kunt het volledige bekkenspecifieke deel nalezen op de website www.bekkenbrugsepolders.be.

Veel leesplezier

BEKKEN VAN
DE BRUGSE
POLDERS

EEN KORTE VOORSTELLING

WAT MAAKT HET BEKKEN VAN DE BRUGSE POLDERS ZO SPECIAAL?

Het bekken van de Brugse Polders is op vele vlakken bijzonder. Het is geen mooi afgebakend stroomgebied van een rivier, maar een samenhang van kanalen, polder- en andere waterlopen en hun afstroomgebiedjes. De hydrografie is er zo sterk gewijzigd dat de menselijke sturing van het waterlopenstelsel er vandaag primeert.

“

Menselijke sturing van het waterlopenstelsel primeert in het bekken van de Brugse Polders.

Driekwart van het bekken ligt in de provincie West-Vlaanderen, een kwart in Oost-Vlaanderen. Het bekken bestrijkt 28 gemeenten volledig of gedeeltelijk en strekt zich uit over twee regio's: de polderstreek en de zandstreek.

De noordelijke kustpolders

Het waterlopenstelsel in de kustpolders is een wirwar van sloten, grachten, geleden, zwins en vaarten met weinig of geen verval. Het poldergebied ligt overwegend onder het vloedpeil van de zee. Het is vlak en getypeerd door een microreliëf van o.a. kreekruggen, komgronden, uitgeveende en uitgebrikte zones. In de meeste polderwaterlopen wordt het peil kunstmatig geregeld.

Damse vaart in Lapscheure

De zuidelijke zandstreek

De zuidelijke zandstreek wordt gekenmerkt door laaglandbeken die in oorsprong natuurlijk zijn maar op hun midden- en benedenlopen meestal rechtgetrokken werden. De oevers zijn overwegend verstevigd met harde materialen. Vaak wateren ze via een uitwateringsconstructie af naar een kanaal. Zo loopt het Zuidervaartje, dat vanaf Oostkamp enkele laaglandbeken waaronder de Kerkebeek, de Lijsterbeek en het Sint-Trudoledeken ontvangt, eerst rond Brugge. Daarna loopt het evenwijdig met de Damse Vaart om via een sifon onder het Schipdonkkanaal uit te monden in het Leopoldkanaal in Damme. Ook de Jabbeekse Beek watert in Jabbeke uit in het kanaal Brugge-Oostende.

Van klei naar zand

De stuifzandrug Oudenburg-Stekene vormt de scheiding tussen de kustpolders en de zuidelijke zandstreek. Deze historische relict van duinengordel is enkele km breed en tot 10 m hoog. De zuidelijke beken botsen er

tegen aan en vormen beekdepressies met doorbraken in Jabbeke, Brugge en Maldegem. De beken die op de noordelijke flank van de stuifzandrug ontspringen, vloeien naar het noorden af in de kustpolders. Op de stuifzandrug komen depressies voor die a.h.w. kommen vormen in het landschap. Deze meersen, zoals de Gemene Weidebeek in Assebroek, de Maleleie in Brugge, de Gemene Loweiden in Beernem en de Malecote in Adegem, zijn vaak pareltjes in het landschap.

De kanalen: de hydrografische slagaders van het bekken

Het kanaal Gent-Oostende, het Schipdonkkanaal, het Leopoldkanaal en het Boudewijnkanaal vormen de hydrografische slagaders van het bekken.

Het kanaal Gent-Oostende ontsluit de havens van Zeebrugge en Oostende en is belangrijk voor de waterafvoer van het bekken (en van het Leiebekken). Bij Gent staat het kanaal via de Ringvaart in verbinding met onder meer de Schelde en het kanaal Gent-Terneuzen.

Het Schipdonkkanaal, ook gekend als Afleidingskanaal van de Leie, en het Leopoldkanaal zorgen in hoofdzaak voor waterafvoer. Het Leopoldkanaal wordt niet bevaren en op het Schipdonkkanaal is scheepvaart enkel mogelijk tot aan de sluis van Balgerhoeke in Eeklo. Beide kanalen duiken in Oostkerke (Damme) onder het kanaal Brugge-Sluis door, beter gekend als de Damse Vaart en enkel benut voor toeristische vaart.

Het Boudewijnkanaal heeft in de eerste plaats een scheepvaartfunctie tussen Brugge en de haven van Zeebrugge.

Kanalen hebben niet enkel een afvoerfunctie. In droge periodes voorzien ze de omliggende landbouw- en natuurgebieden ook van voldoende water.

Peilbeheer in de polders: een kwestie van wikken en wegen

Het peilbeheer in de polders is een complexe zaak. In dit vlakke gebied, dat bij vloed doorgaans onder het zeepeil ligt en waar het water trager afstroomt, wordt het waterpeil kunstmatig ingesteld via een netwerk van

Kanaal Gent-Brugge, snelvaartzone in Beernem

“

Het peil dat ingesteld wordt, is een subtiele afweging in functie van veiligheid, landbouw en natuur.

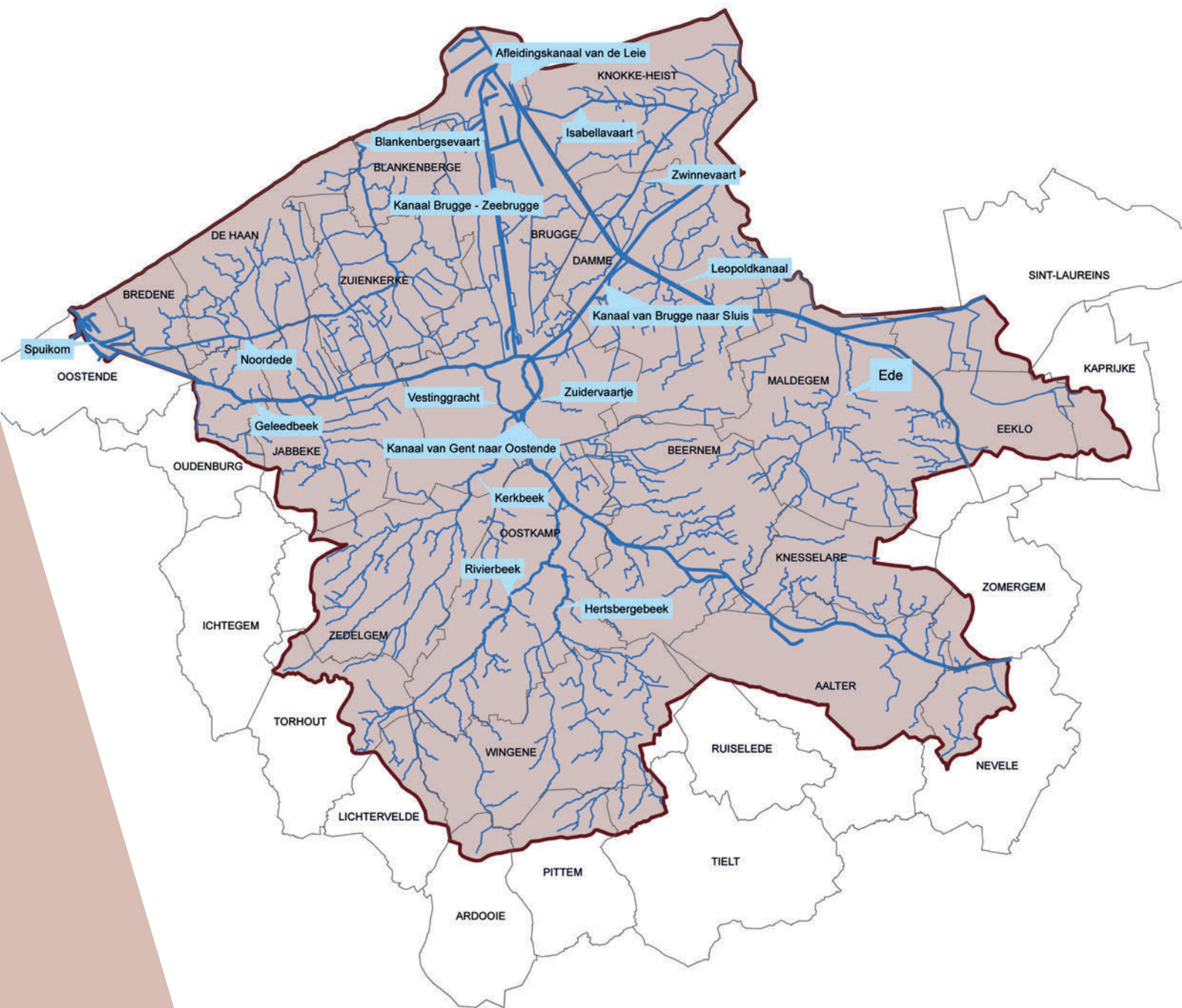
stuwen, sluisen en pompen. Het peil dat ingesteld wordt, is een subtiele afweging in functie van veiligheid, landbouw en natuur.

Dudzeelse polder in de achterhaven van Zeebrugge

In functie van landbouw wordt het water in de polderwaterlopen op een constant peil gehouden. In de zomer wordt een hoger peil ingesteld dan in de winter. Kanalen en vaarten voeren overtollig water uit de polders af naar de Noordzee. Dit gebeurt door middel van schuiven

die bij laag water open gezet worden. In drogere periodes tijdens de zomer, wanneer de landbouwgewassen een grote behoefte hebben aan water, wordt water vanuit de kanalen in de polders opgevangen. Bevloeiing in de zomer is ook belangrijk om verzilting tegen te gaan.

Waterlopen en gemeenten in het bekken van de Brugse Polders

Stroomgebiedbeheerplan, instrument voor een integraal waterbeheer

De stroomgebiedbeheerplannen geven uitvoering aan het decreet Integraal Waterbeleid, een decreet dat twee Europese richtlijnen omzet in Vlaamse wetgeving:

- » De Kaderrichtlijn Water (2000) wil de waterkwaliteit en de watervoorraden in Europa veilig stellen, de gevolgen van overstromingen en perioden van droogte afzwakken en de lidstaten verplichten duurzaam met water om te springen.
- » De Overstromingsrichtlijn (2007) vraagt om het risico op overstromingen beter in te schatten en maatregelen te nemen om de schade te beperken.

De plannen geven ook invulling aan de beleidsvoornemens uit de waterbeleidsnota van de Vlaamse Regering.

Europa deelt haar watersysteem op in de stroomgebieden van de grote rivieren en pakt het waterbeheer aan per stroomgebieddistrict. Een stroomgebieddistrict wordt gevormd door een of meer aan elkaar hangende stroomgebieden, samen met het grondwater en het kustwater dat erbij hoort. Vlaanderen ligt voor het grootste deel in het internationale stroomgebieddistrict van de Schelde en voor een kleiner deel in dat van de Maas. Vlaanderen deelt het watersysteem verder op in elf bekken, waaronder het bekken van de Brugse Polders.

Elke zes jaar stelt Vlaanderen stroomgebiedbeheerplannen voor de Schelde en de Maas vast. In die plannen worden de maatregelen vastgelegd die Vlaanderen zal nemen om de toestand van het oppervlakte- en grondwater te verbeteren en om ons beter te beschermen tegen overstromingen. Op 18 december 2015 keurde de Vlaamse Regering de stroomgebiedbeheerplannen voor de periode 2016-2021 goed.

De plannen bevatten verschillende onderdelen:

- » plandelen op het niveau van Vlaanderen
- » plandelen op het niveau van een bekken (bekkenspecifieke delen).
- » plandelen op het niveau van een grondwatersysteem (grondwatersysteemspecifieke delen)
- » een maatregelenprogramma
- » zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen per gemeente.

Meer informatie over de stroomgebiedbeheerplannen of over het integraal waterbeleid in Vlaanderen? Ga naar www.integraalwaterbeleid.be of lees de brochure 'Samen voor een gestroomlijnd waterbeleid'.

Bekkenspecifiek deel, focus op het oppervlaktewater in het bekken

Een bekkenspecifiek deel van een stroomgebiedbeheerplan focust op het oppervlaktewater in het bekken en bestaat uit volgende hoofdstukken:

- » Een algemene beschrijving van de ligging van het bekken en van wat het bekken kenmerkt.
- » Analyses beschrijven de belangrijkste economische sectoren in het bekken en de invloed van deze sectoren op het watersysteem. Ook de aanwezigheid van beschermde gebieden en het overstromingsrisico in het bekken wordt in dit hoofdstuk behandeld.
- » De milieudoelstellingen waaraan de toestand van het oppervlaktewater getoetst wordt en de huidige toestand in het bekken.
- » De visie op het waterbeheer in het bekken. Welke watergebonden problemen doen zich voor en hoe wil de overheid de problemen aanpakken.
- » De acties om de toestand van het oppervlaktewater te verbeteren of ons beter te beschermen tegen overstromingen, hebben betrekking op het ganse bekken, op een bepaald gebied of op een bepaalde waterloop in het bekken.
- » Een beknopt overzicht van de vooruitgang van de toestand van het watersysteem in het bekken in de voorbije zes jaar en een overzicht van de gemotiveerde afwijkingen op het behalen van de milieudoelstellingen.

Raadpleeg het bekkenspecifieke deel voor het bekken van de Brugse Polders op www.bekkenbrugsepolders.be.

WIE ZIJN DE SPELERS IN HET BEKKEN?

WATERLOOPBEHEERDERS	
Waterwegen en Zeekanaal NV (W&Z) (vanaf 1 januari 2018 gefuseerd met nv De Scheepvaart in De Vlaamse Waterweg nv)	<ul style="list-style-type: none"> • beheert het kanaal Gent-Oostende (tot Plassendalebrug), het Leopoldkanaal, het Schipdonkkanaal, de rechteroever (incl. de dijken en het wateroppervlak) van de Damse Vaart. (De provincie West-Vlaanderen beheert de linkeroever.) • beheert de waterlopen in en om de Brugse binnenstad
Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW), afdeling Maritieme Toegang	<ul style="list-style-type: none"> • beheert de maritieme toegangswegen tot de havens van Zeebrugge en Oostende: het Boudewijnkanaal en het Kanaal Gent-Oostende (vanaf Sas Slijkens tot de Plassendalebrug), het Verbindingsdok te Zeebrugge, enkele dokken in Oostende • beheert de Noordede vanaf het Sas Slijkens
Maatschappij van de Brugse Zeehaven (MBZ)	<ul style="list-style-type: none"> • beheert het havencomplex Brugge-Zeebrugge (incl. havendokken) en enkele dokken te Brugge langs het Boudewijnkanaal
Havenbedrijf Oostende	<ul style="list-style-type: none"> • beheert het havencomplex van Oostende (incl. havendokken)
Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust (MDK), Afdeling Kust	<ul style="list-style-type: none"> • beheert de kust en de vaargeul van de Blankenbergse Vaart thv de jachthaven van Blankenberge • beheert enkele havendokken in Zeebrugge • beheert de jachthaven van Oostende (incl. enkele dokken) en de Spuikom
Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)	<ul style="list-style-type: none"> • beheert de onbevaarbare waterlopen van eerste categorie.
Provincies West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen	<ul style="list-style-type: none"> • beheren de onbevaarbare waterlopen van tweede categorie buiten de polders
Aalter (De andere gemeenten droegen in 2014 of 2015 het beheer over aan de provincie. Deze water- lopen zijn geherklasseerd naar waterlopen van tweede categorie.)	<ul style="list-style-type: none"> • beheert de onbevaarbare waterlopen van derde categorie op haar grondgebied buiten de polders
Oostkustpolder, Nieuwe Polder van Blankenberge, Polder van Maldegem en de Slependammpolder	<ul style="list-style-type: none"> • beheren de onbevaarbare waterlopen van tweede en derde categorie binnen de polders
KWALITEITSBEHEER VAN HET OPPERVLAKTEWATER	
Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)	<ul style="list-style-type: none"> • meet en modelleert de oppervlaktewater- en waterbodempkwaliteit en rapporteert erover • meet, inventariseert en modelleert de emissies in het water en rapporteert erover • houdt toezicht op de drinkwatervoorziening en de waterzuivering • adviseert milieuvergunningsaanvragen voor afvalwaterlozingen
Nv Aquafin	<ul style="list-style-type: none"> • ontwerpt en bouwt de bovengemeentelijke infrastructuur voor waterzuivering • exploiteert rioolwaterzuiveringsinstallaties en bovengemeentelijke rioleringen
Gemeenten	<ul style="list-style-type: none"> • staan in voor de uitbouw en het beheer van het gemeentelijk rioleringsstelsel
Watermaatschappijen en rioleringsinstanties	<ul style="list-style-type: none"> • zijn verantwoordelijk voor de opvang, het transport en de zuivering van het afvalwater (Voor de uitvoering van deze saneringsplicht, hebben de watermaatschappijen contracten afgesloten met de gemeenten en Aquafin, met daarin afspraken over de organisatie en de financiering).
DRINKWATERVEROORZIENING	
De Watergroep, Farys en het Gemeentelijk Waterbedrijf Knokke-Heist	<ul style="list-style-type: none"> • staan in voor de winning, distributie en het transport van drinkwater
GRONDWATER	
Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)	<ul style="list-style-type: none"> • beheert de kwaliteit en de kwantiteit van het grondwater

Brugse reien

OP WEG NAAR DE GOEDE TOESTAND

De Europese kaderrichtlijn Water wil voor al het oppervlaktewater in Europa de goede toestand bereiken. De goede toestand voor oppervlaktewater heeft een ecologische en een chemische component.

Er is nog werk aan de winkel...

Geen enkel oppervlaktewater in het bekken van de Brugse Polders haalt de goede toestand. De meeste waterlopen hebben een slechte of ontoereikende ecologische toestand. De havens en jachthavens van Zeebrugge, Oostende en Blankenberge, het Boudevijnkanaal, de Spuikom in Oostende en de Brugse Reien hebben wel al een matige ecologische toestand, net als een aantal kleinere waterlopen zoals het Schellevliet (een polderwaterloop in Zuienkerke), het Geleed in Damme, de Lijsterbeek en de Kerkebeek in Brugge en de Eeklose Watergang.

Bij de fysisch-chemische beoordeling blijkt, net als in de overige bekkens, vooral fosfor het probleem te zijn. De Spuikom, de Eeklose Watergang, de Keu-

telbeek en de Lijsterbeek scoren matig voor fosfor. Opvallend is dat de polderwaterlopen beter scoren voor stikstof, wellicht door de specifieke eigenschappen van de poldergronden. Vaak zijn dit kleigronden met hogere waterstanden waardoor er meer denitrificatie (het proces waarbij bacteriën nitraat omzetten tot stikstofgas) optreedt. Ook het verschil in landbouwactiviteiten kan een rol spelen. In de polders worden meer akkerbouwgewassen geteeld die, vergeleken met maïs en groenten die meer in de zandleemstreek voorkomen, lagere nitraatresidu's hebben en dus minder kans op uitspoeling naar het oppervlaktewater.

In tegenstelling tot elders in Vlaanderen is de chemische toestand in het bekken van de Brugse Polders vrij goed. Voor pesticiden worden minder problemen vastgesteld dan in andere regio's. We stellen wel nog normoverschrijdingen vast van zware metalen (kobalt en arseen) en PAK's (polycyclische aromatische koolwaterstoffen), vooral in de kanalen. Een overschrijding voor zink stellen we enkel vast op de Kerkebeek.

Het biermpje wijst op een voorzichtig herstel

Het biermpje, een beschermde vissoort, is een aandachtsoort binnen het bekken van de Brugse Polders en fungeert als indicator voor het herstel van de laaglandbeken (zandstreek) in dit bekken. De soort is vrij zeldzaam in onze waterlopen en heeft zuiver en liefst stromend water nodig met veel begroeiing of andere beschutting. Hij komt van nature niet voor in de polderwaterlopen. Ondanks de nog slechte tot

ontoereikende biologische kwaliteit van de meeste waterlopen binnen het bekken van de Brugse Polders wordt het biermpje toch op verschillende plaatsen aangetroffen, zoals op enkele zijwaterlopen die uitmonden in het kanaal Gent-Oostende (de Bornebeek in Beernem, de Geuzenbeek in Oostkamp, de Jabbeekse Beek, en de Merlebeek op de grens van Beernem en Oostkamp) en ook op de Meersbeek in de Assebroekse meersen. Dit duidt op een ecologisch herstel.

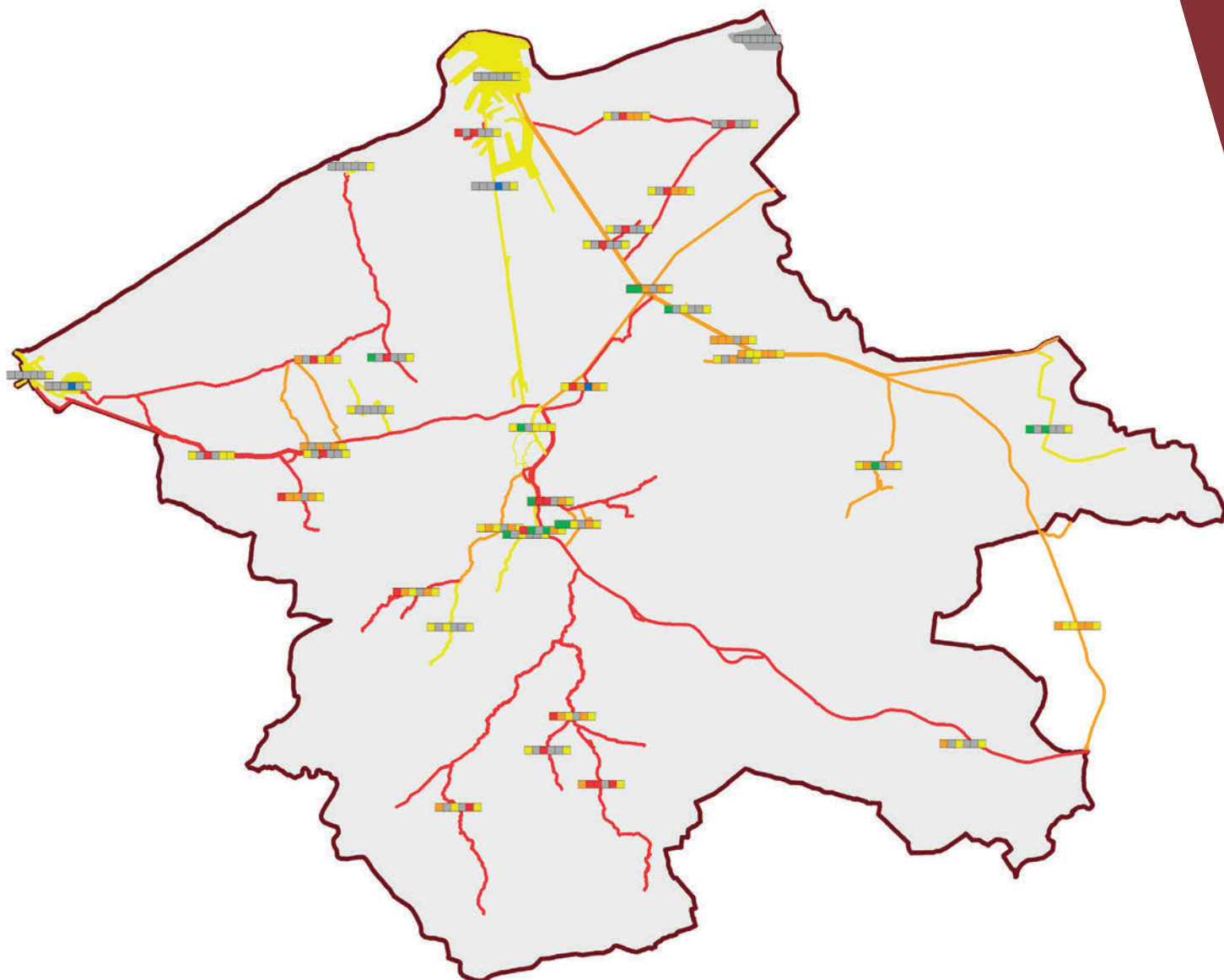
Wat is “de goede toestand”?

De kaderrichtlijn Water stelt strenge eisen aan de toestand van het watersysteem. Bovendien geldt het one-out, all-out principe: het slechtst scorende kwaliteitselement bepaalt de globale toestandsbeoordeling van het waterlichaam.

De goede ecologische toestand wordt bepaald door tal van factoren die nauw met elkaar verbonden zijn: de aanwezigheid van waterplanten, macro-invertebraten en vissen (biologische parameters), de structuurkwaliteit (hydro-morfologie) van de waterloop en fysisch-chemische parameters zoals het zuurstof-, stikstof- en fosforgehalte. Het gecombineerde effect van al deze factoren bepaalt de ecologische kwaliteit van een waterloop.

In sterk veranderde en kunstmatige wateren heeft het biologisch leven niet dezelfde ontwikkelingskansen. Daarom hebben deze wateren een aangepaste doelstelling, namelijk een goed ecologisch potentieel.

De goede chemische toestand betekent dat de milieukwaliteitsnormen gehaald worden voor gevaarlijke stoffen zoals zware metalen, PAK's en pesticiden.

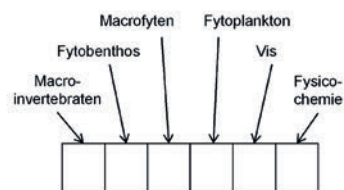

Globale beoordeling ecologische toestand/potentieel

- Geen of onvoldoende meetresultaten
- Zeer goed
- Goed
- Matig
- Ontoereikend
- Slecht

Individuele elementen die ecologische toestand/potentieel bepalen

- Geen of onvoldoende meetresultaten
- Zeer goed
- Goed
- Matig
- Ontoereikend
- Slecht

Boudewijnkanaal in Brugge

Waar komt de vervuiling vandaan?

In het bekken van de Brugse Polders is de belasting met zuurstofbindende stoffen matig in vergelijking met de andere Vlaamse bekkens.

Het kusttoerisme heeft een grote impact op de werking van de rioolwaterzuiveringsinstallaties.

Zuurstofbindende stoffen

De waterzuiveringsinfrastructuur in de stedelijke kernen is al grotendeels uitgebouwd. De belasting komt vooral nog van restvervuiling van waterzuiveringsstations en van overstortwerking. Zo heeft het kusttoerisme een grote impact op de werking van de rioolwaterzuiveringsinstallaties van Oostende, Brugge, Knokke en Heist. In de landelijke gebieden moet wel nog heel wat afvalwater van huishoudens aangesloten worden op de riolering of moeten gezinnen een individuele waterzuivering plaatsen.

Langs het kanaal Gent-Oostende, het Boudewijnkanaal en de achterhaven van Zeebrugge noteren we een belangrijke druk vanuit de industrie. Omdat de kanalen in het bekken van de Brugse Polders ook water van de omliggende bekkens afvoeren, zorgt ook de vervuiling uit die bekkens voor een aanzienlijke belasting.

Nutriënten

De uitgesproken aanwezigheid van landbouw weerspiegelt zich in de stikstof- en fosforuitstoot. Bijna driekwart van de stikstof en ruim de helft van de fosfor is afkomstig van die landbouw. De belangrijkste landbouwregio's binnen het bekken tekenen zich dan ook duidelijk af. De hoogste stikstofwaarden vinden we in de waterlopen van de zuidelijke zandstreek (Oostkamp, Torhout, Lichtervelde, Ardoeie, Pittem, Tielt-Wingene), waar vooral groenten in vollegrond geteeld worden.

Te veel nutriënten (stikstof en fosfor) in het water geven aanleiding tot eutrofiëring. Planten zoals algen gaan zich dan explosief ontwikkelen, waardoor er minder licht in het water kan doordringen en er een tekort aan zuurstof kan optreden.

Hoe halen we de goede toestand?

Om de Europese doelstelling, de goede toestand, te behalen moet zowel de fysico-chemische kwaliteit als de structuur van de waterlopen verbeteren.

Puntbronnen saneren

In het bekken van de Brugse Polders wordt de zuiveringsinfrastructuur verder uitgebreid en geoptimaliseerd, vooral in het buitengebied waar de laatste grote lozingspunten van dorpskernen en lintbebouwingen zich bevinden. Vooral in het zuidwesten van het bekken zoals in Zedelgem, Oostkamp, Beernem, Sint-Laureins, Maldegem en Eeklo zijn er nog dorpskernen en clusters van woningen die moeten gesaneerd worden.

In de polders is er veel verspreide bewoning die nog een individuele zuivering nodig heeft.

De zuiveringsgebieden van Maldegem, Aalter, Eeklo, Wingene, Knokke en Jabbeke hebben te kampen met sterk verdund afvalwater. Dat maakt dat de rioolwaterzuiveringsinstallaties minder goed werken. Hier moeten afkoppelingsprojecten, die grachten en grote verharde oppervlaktes van de rioleringen afkoppelen, het rendement van de waterzuivering verhogen.

Het saneren van slecht werkende overstorten langs de kustlijn is eveneens een prioritair aandachtspunt.

Diffuse verontreiniging terugdringen

De landbouwsector is uitgesproken aanwezig in het bekken van de Brugse Polders, vooral in de poldergebieden. In het zuiden is er ook veel vollegrondse groente-teelt gebonden aan de diepvriesgroentenverwerkende industrie. Samen zorgen die voor een belangrijke nutriëntendruk op het oppervlaktewater.

De maatregelen om de nutriëntendruk vanuit landbouwactiviteiten te verminderen, zijn ingebed in het mestbeleid. Via het waterbeleid zetten we in op bufferstroken om instroming van bodemdeeltjes, nutriënten en pesticiden naar de waterloop tegen te gaan.

Ook sensibilisatie en handhaving van een correct gebruik van meststoffen en pesticiden door de landbouwers, openbare besturen en particulieren dragen bij tot een vermindering van de diffuse verontreiniging.

Werken aan ecologisch herstel

De structuur van een waterloop (variatie in breedte en diepte, mate van meanderen, structuur van bedding en oevers, enz.) bepaalt welke organismen er kunnen voorkomen. Hoe gevarieerder de structuur, hoe meer verschillende biotopen en hoe meer planten- en diersoorten er kunnen leven. Een betere structuurkwaliteit versterkt bovendien het zelfreinigend vermogen van de waterloop.

In het bekken van de Brugse Polders herstellen we de structuur van verschillende waterlopen zoals de Rivierbeek, de Hertsbergebeek en de Blauwhuisbeek in Oostkamp. Vaak combineren we het structuurherstel met een herstel van de natuurlijke waterberging. We beheren waterlopen minder strak, waardoor er terug natuurlijke meanders en variatie in de waterloop ontstaan.

Zowel op de kanalen als op kleinere waterlopen worden vismigratieknelpunten aangepakt. De waterkwaliteit verbetert en soortenrijkdom en visbestand worden er steeds groter. Pompgemalen, uitwateringsinstallaties en terugslagkleppen zijn echte barrières om de waterlopen op te zwemmen of beschadigen vissen. Het palingbeheerplan en de prioriteitenkaart vismigratie vormen de basis om deze vismigratieknelpunten aan te pakken. Zo is er bij de VMM een oplossing in voorbereiding voor het knelpunt ter hoogte van de uitmonding van de Zwinnevaart. Bij de recente vernieuwing van het Maartensas op de Noordede werd rekening gehouden met de optrek van paling.

Bermpje

Vervuilde waterbodems saneren

Waterbodemsanering kan noodzakelijk zijn om de goede ecologische toestand van de waterloop te halen. Voor het bekken van de Brugse Polders is de sanering van het Lisseweegs vaartje en het Zijdelings vaartje prioritair. Vooraleer waterbodems kunnen aangepakt worden, moeten eerst alle lozingspunten weggewerkt zijn.

Verzilting tegengaan

Via een gedifferentieerd peilbeheer met aandacht voor het vasthouden van voldoende zoet (hemel)water in de winter en bevoeiing tijdens de zomer kan de verzilting in de kustpolders onder controle gehouden worden (in de zone rond het Zwin en in de Uitkerkse Polders).

Rioolwaterzuiveringsstation Brugge

Het **bekken specifieke deel voor het bekken van de Brugse Polders** bevat bijkomende acties om de toestand van het oppervlaktewater in het bekken te verbeteren. Voorbeelden zijn het herstel van de structuur van waterlopen, de opheffing van vismigratieknelpunten en de verdere uitbouw en optimalisering van de afvalwatersanering.

BETER OMGAAN MET OVERSTROMINGEN

Overstromingen in het bekken van de Brugse Polders

In het bekken van de Brugse Polders hebben zich in het verleden meermaals zware overstromingen voorgedaan. Vooral de valleigebieden langs de waterlopen in de zuidelijke zandstreek zoals de Kerkebeek, de Rivierbeek en de Ede zijn heel gevoelig voor wateroverlast.

“ **Ongeveer 40% van de oppervlakte van het bekken ligt onder de vloedlijn van de zee.** ”

De bovenlopen van deze laaglandbeken kennen een relatief steil verval met sterk ingesneden valleitjes en smalle alluviale zones. Op hun middenloop vertonen deze beken een knik en worden de valleien veel breder. In combinatie met water dat aangevoerd wordt vanuit de naburige bekkens, leidt dit soms ook tot kritieke waterpeilen op het kanaal Gent-Oostende en op het Schipdonkkanaal. Het kanalenstelsel rond Brugge vormt een cruciale schakel voor de waterafvoer.

In de poldergebieden zijn het vooral de lagergelegen komgronden die onder water komen te staan.

Er werden al heel wat acties genomen om wateroverlast te voorkomen. Zo werden er stuwen en pompstations gebouwd, plaatselijke dijken aangelegd en enkele gecontroleerde overstromingsgebieden en wachtbekkens ingericht, zoals op de Ringbeek in Ruddervoorde, de Kerkebeek in Loppem en de Ede in Maldegem.

Kustverdediging: de strijd tegen de zee

Ongeveer 40 % van de oppervlakte van het bekken ligt onder de vloedlijn van de zee en zou in een volledig natuurlijke situatie zonder menselijk ingrijpen kunnen overstromen. De kustverdediging is dus zeer belangrijk.

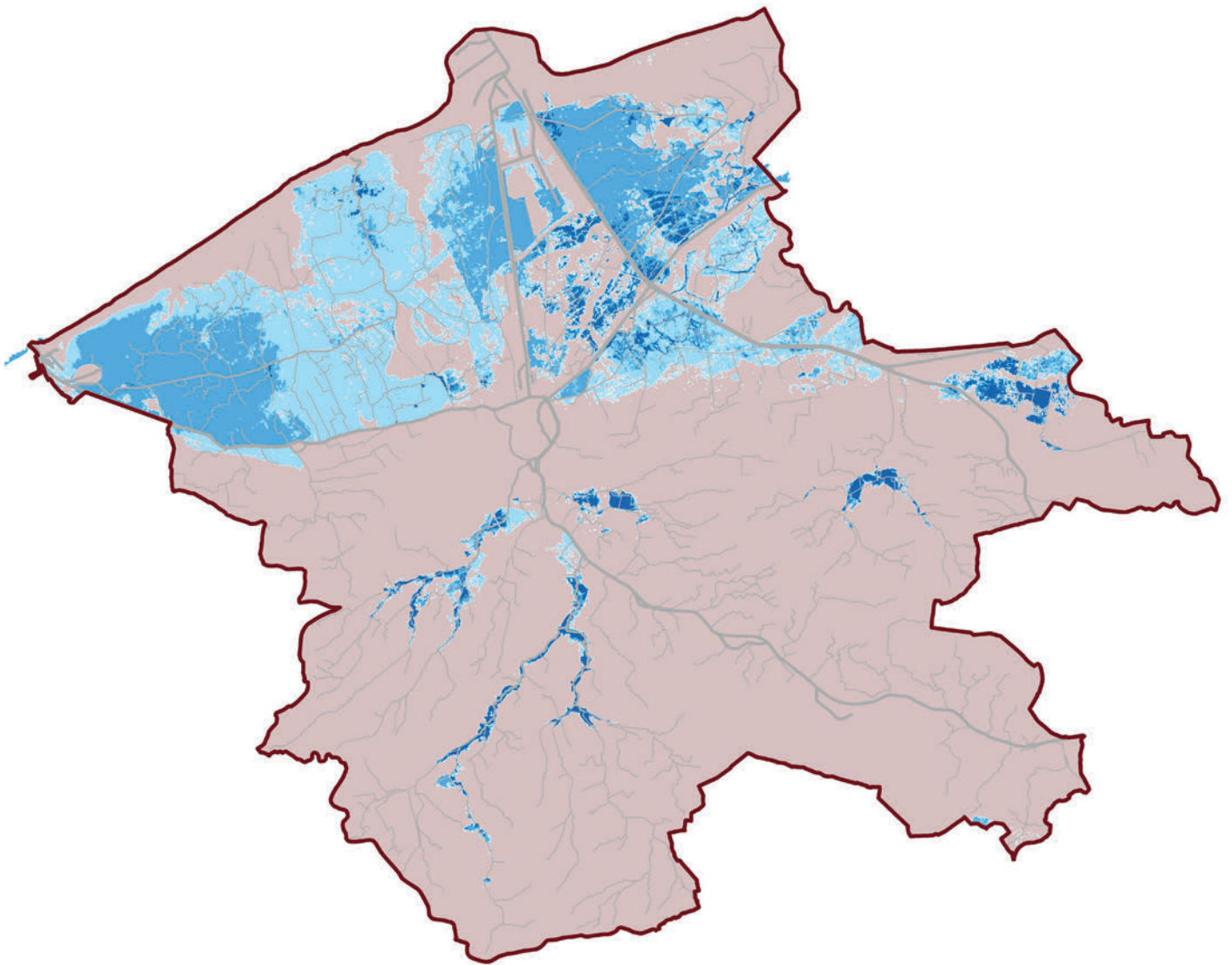
Het Masterplan Kustveiligheid van het Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust is volop in uitvoering om een basisveiligheid van de Vlaamse kust te garanderen tegen een 1000-jarige storm voor de middellange termijn tot 2050.

In heel wat badzones (Oostende, De Haan-Wenduine, Blankenberge, Knokke-Heist) werden grootschalige zandsuppleties uitgevoerd. Wenduine kreeg in 2015 een volledig nieuwe en bredere dijk, voorzien van twee stormmuren. Ook in Oostende is de zeedijk Albert I promenade over de volledige lengte versterkt en voorzien van een mobiele stormvloedkering. In de nabije toekomst ligt de klemtoon op de verhoging van de veiligheid in en rond de kusthavens. In geval van zwaar stormweer bevinden zich daar vandaag de meest kritieke punten.

Ook uit de overstromingsrisico-analyse blijkt dat er grote kans op slachtoffers en schade is indien stormvloeden vanuit de zee bressen in de dijken zouden slaan.

Maartensas, Noordede tijdens Sint-Niklaasstorm (2013)

Overstroombaar gebied

- Grote kans
- Middelgrote kans
- Kleine kans

Overstroombare gebieden in het bekken van de Brugse Polders

Het **bekkenspecifieke deel voor het bekken van de Brugse Polders** bevat bijkomende acties om ons beter te beschermen tegen overstromingen. Voorbeelden zijn de aanleg van bijkomende overstromingsgebieden langs de Kerkebeek, de Plaatsebeek, de Ringbeek en de Ede, de bouw van beschermingsdijken langs de Rivierbeek, de Kerkebeek en de Noordede, het verhogen van het waterbergend vermogen van de Bornebeek en de Moubek en extra veiligheidsmaatregelen tegen overstromingen vanuit de zee.

Naar een meerlaagse waterveiligheid

Klimaatverandering verhoogt het risico op overstromingen. Europa drong dan ook aan op een nieuwe overstromingsaanpak. In uitvoering van de Overstromingsrichtlijn schatten de lidstaten het risico op overstromingen in en nemen ze maatregelen om de schade te beperken.

De richtlijn vraagt in te zetten op maatregelen die ons beschermen tegen overstromingen (protectie), op maatregelen die de schade beperken (preventie) én op maatregelen die ervoor zorgen dat we voorbereid zijn als een overstroming zich voordoet (paraatheid). Een combinatie van protectieve, preventieve en paraatheid-verhogende maatregelen biedt de beste garantie. In Vlaanderen is deze visie vertaald in het beleidsprincipe van meerlaagse waterveiligheid.

Meer info: www.hoogwaterzonderkater.be

Een drietrapsstrategie voor een evenwichtige waterbalans

Watertekort en wateroverlast zijn beide het gevolg van een onevenwichtige waterbalans. De problemen worden samen aangepakt met de drietrapsstrategie: vasthouden-bergen-afvoeren. Zo stimuleren we om hemelwater zoveel mogelijk op te vangen en te hergebruiken (regenputten) of in de grond te laten sijpelen (via infiltratievoorzieningen). Het water dat niet ter plekke kan vastgehouden worden, wordt zoveel mogelijk geborgen in valleigebieden (overstromingsgebieden, wachtbekkens) en pas als dat niet lukt, wordt het gericht afgevoerd.

Door het hemelwater te hergebruiken of in de bodem te laten sijpelen houden we het vast en vlakken we piekdebieten af. Bovendien zorgt de sponswerking van de bodem ook voor een hoger debiet naar de waterloop in drogere perioden. Zo vormt een herstel van de natuurlijke waterhuishouding de valleien om tot klimaatbuffers. Het behoud van de open ruimte is hierbij van groot belang.

Meer ruimte voor overstromingswater

Van gebieden die van nature overstromen, proberen we zoveel mogelijk het waterbergend vermogen te behouden. Op andere plaatsen leggen we gecontroleerde overstromingsgebieden aan om overstromingsschade te verminderen.

Paraat staan

Dreigt er toch een overstroming, dan zorgen we ervoor dat informatie snel en correct doorstroomt. Waterbeheerders, hulpdiensten en burgers kunnen dan tijdig maatregelen nemen om schade en ellende te beperken. De portaalsite www.waterinfo.be bundelt alle metingen en voorspellingen voor de bevaarbare en onbevaarbare waterlopen.

BEKKEN VAN
DE BRUGSE
POLDERS

BELANGRIJKE GEBIEDEN UITGELICHT

Werken aan de goede toestand doen we stap voor stap en gebied per gebied.

In het bekken van de Brugse Polders zetten we in het aandachtsgebied Rivierbeek-Hertsbergebeek een extra tandje bij om de waterkwaliteit vooruit te helpen. We streven er naar een goede watertoestand tegen 2027. Het bekkensecretariaat brengt er alle betrokkenen samen in een gebiedsgericht overleg om de maatregelen en acties te bundelen en op elkaar af te stemmen. Zo komen we op het terrein sneller tot resultaat. Uiteraard blijven we ook in de andere gebieden in het bekken investeren in een betere waterkwaliteit en een betere bescherming tegen wateroverlast.

“

Werken aan de goede toestand doen we stap voor stap en gebied per gebied.

In deze brochure zetten we enkele gebieden in de kijker: het aandachtsgebied van de Rivierbeek-Hertsbergebeek, de afstroomgebieden van Noordede-Blankenbergse Vaart, het Leopoldkanaal, de Lisseweegse Vaart en de Ede-Splenterbeek.

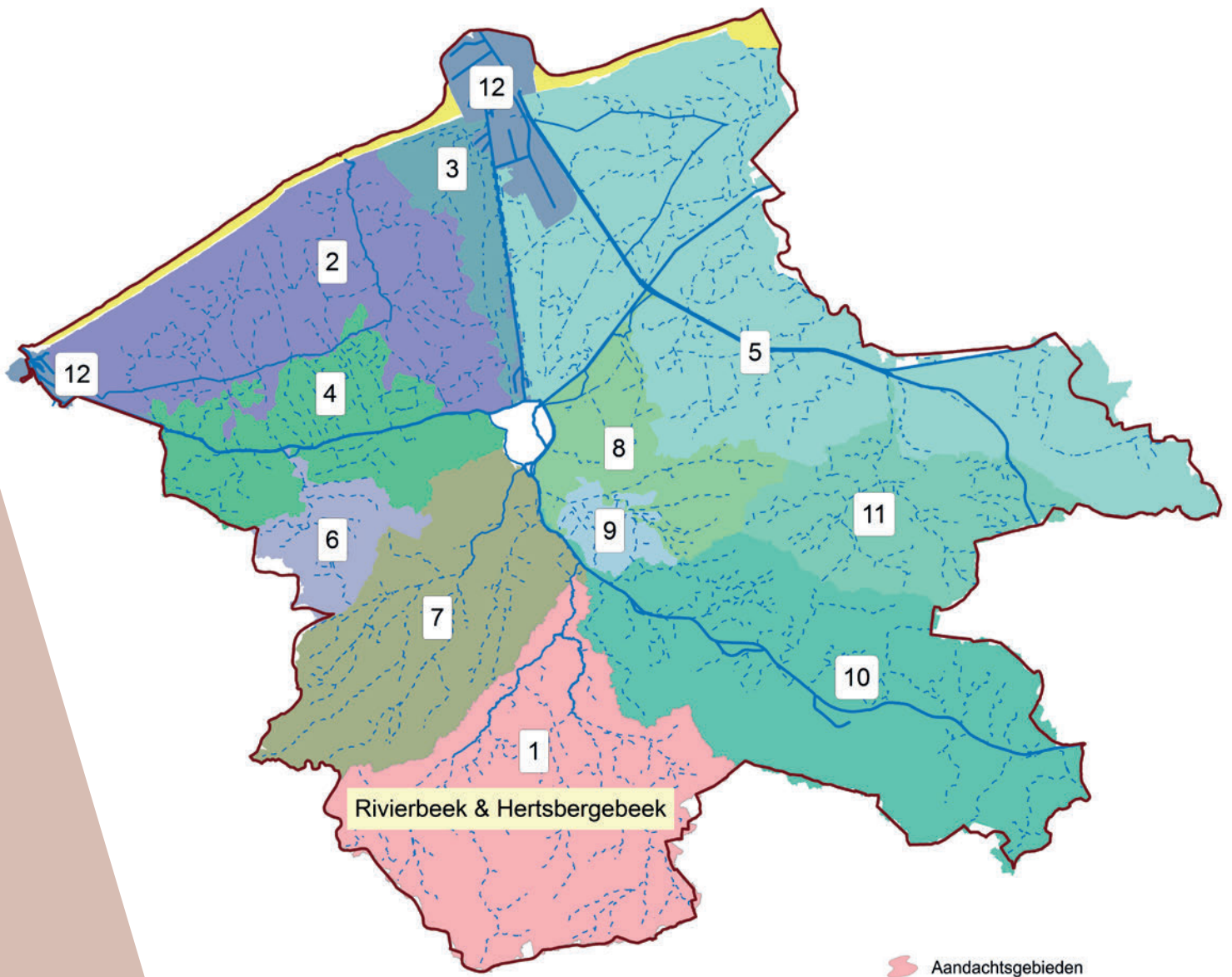
Meer informatie over de andere gebieden en de acties die er op stapel staan, leest u in het [bekkenspecifieke deel](#) en de [actielijst](#).

1	Rivierbeek & Hertsbergebeek (aandachtsgebied)
2	Blankenbergse Vaart & Noordede
3	Lisseweegse Vaart
4	Bemaalde poldergebieden
5	Leopoldkanaal
6	Jabbeekse Beek
7	Kerkebeek
8	Zuidervaartje - Sint-Trudoledeken
9	Hoofdsloot - Assebroekse Meersen
10	Brugse Vaart
11	Ede
12	Havens en Kanalen

Het bekken van de Brugse Polders wordt gekenmerkt door een diversiteit van regio's, elk met hun eigenheid, problemen en kansen. In het ene gebied ligt de nadruk op waterkwantiteit, in een ander gebied op waterkwaliteit of ecologie.

Op basis van de huidige waterkwaliteit en de afstand tot de opgelegde normen van de kaderrichtlijn Water is in het bekken van de Brugse Polders één aandachtsgebied aangeduid, waar we streven naar een goede watertoestand tegen 2027. Ook in andere gebieden staat een gebiedsgerichte werking voorop.

Gebiedsgerichte aanpak van het waterbeheer in het bekken van de Brugse Polders

DE RIVIERBEEK- HERTSBERGEBEEK

Het stroomgebied van de Rivierbeek en de Hertsbergebeek ligt in Wingene en Oostkamp, in de zuidelijke zandstreek. In Oostkamp vloeit de Hertsbergebeek samen met de Rivierbeek. De Rivierbeek legt er haar laatste traject af langs het Nieuwenhovebos tot aan het kanaal Gent-Oostende.

Beide beken zijn prachtige laaglandbeken die hun natuurlijke meanderende loop grotendeels hebben behouden. Ze stromen door waardevolle beekvalleien, zoals bv. het gebied Vrijgeweid-Bulskampveld, speciale beschermingszones en natuurgebieden. In de regio lopen verschillende projecten (landinrichting, natuurinrichting, integrale projecten) die de natuurwaarden in het gebied zullen versterken. Dit gebied heeft dan ook heel wat potenties om zich op termijn te ontwikkelen tot een hoogwaardig waterecosysteem.

“

De Rivierbeek en de Hertsbergebeek zijn prachtige laaglandbeken die hun natuurlijke meanderende loop grotendeels hebben behouden.

De waterkwaliteit moet beter

Ondanks de waardevolle structuurkenmerken blijven de waterkwaliteit en het biologische leven in de Rivierbeek en de Hertsbergebeek ondermaats. De natuur kan pas ten volle tot bloei komen wanneer de waterkwaliteit er verbetert. De sanering van de laatste huishoudelijke lozingspunten zoals de wijken Zeswege, St.-Jan en Vorsevijvers in Wingene,

de laatste lozingspunten in Hertsberge en de wijken Erkegem en Stuivenberg in Oostkamp en het afvalwater van melkveebedrijven krijgt daarom voorrang. De aanleg van bufferstroken en kleine landschapselementen kan de instroom van bodemdeeltjes en nutriënten tegengaan.

De vallei open houden

Door het grote reliëfverschil tussen de boven- en benedenlopen overstromen de beken bij hevige regen benedenstrooms. De omliggende weiden vangen er het overtollige water op. Het behoud van die natuurlijke overstromingsgebieden langs de benedenlopen van de Rivierbeek en de Hertsbergebeek is dan ook cruciaal om elders wateroverlast te voorkomen.

Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) wil de natuurverbindende functie van de Hertsbergebeek versterken door 'stapstenen' in te richten. Dat zijn kleinere natuurgebieden in de beekvallei waar dieren en planten gemakkelijker van het ene naar het andere gebied kunnen migreren. Het inrichtingsplan van de VLM voorziet een tweetal dergelijke zones ter hoogte van de bovenloop van de Hertsbergebeek.

De wateroverlast langs de Rivierbeek wordt aangepakt

De natuurlijke waterbergingscapaciteit langs de bovenlopen van de Rivierbeek wordt te weinig benut, waardoor de beek benedenstrooms onder druk staat. De provincie West-Vlaanderen zal daarom een tweede bufferbekken aanleggen langs de Ringbeek in Zwevezele. Er ligt al een bufferbekken in Ruddervoorde.

Het ontwerp voor het bufferbekken is in opmaak en uitvoering wordt voorzien voor eind 2017 - begin 2018. Momenteel loopt er ook een studie om verschillende beschermingsmaatregelen voor de Ringbeek stroomopwaarts Wingene af te toetsen.

De VMM bereidt de aanleg van dijken langs de Rivierbeek voor, onder meer voor de bescherming van het industrieterrein Kampveld en de Stationstraat in Oostkamp. Door de dijken landinwaarts te plaatsen, kan het teveel aan water in de vallei vastgehouden worden.

De Velddambeek, de Rivierbeek en de Hertsbergebeek krijgen een opknapbeurt

Veel aandacht gaat uit naar ecologisch herstel en natuurverbinding. Zowel de VMM, de provincie West-Vlaanderen als de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) zetten middelen in om natuurvriendelijke oevers aan te leggen langsheen de Velddambeek, de Rivierbeek en de Hertsbergebeek.

Het fixeren van dynamische meanderende waterlopen zoals de Rivierbeek en Hertsbergebeek met technische oeverinrichting is niet wenselijk en pogingen om de waterloop te fixeren met hoogstammige bomen lukken meestal ook niet. De VMM zal daartoe lage struik-, riet- en wilgvegetaties plaatsen op de buitenbochten van de meanderende beek en die regelmatig onderhouden. Hierover worden ook beheerafspraken gemaakt tussen de VMM en de landbouwers.

In het landinrichtingsplan van de VLM wordt voorzien om deze beplantingen te stimuleren en ook de nodige afsluitingen tussen de beplante oeverstrook en het aangrenzende weilandperceel aan te leggen. Daarnaast worden de landbouwers gestimuleerd om de valleigronde als weiland te behouden of opnieuw in weiland te brengen. Daarbij wordt o.a. gedacht aan kavelruil om akkerlanden weg te ruilen uit de vallei en in weilandgebied om te zetten langsheen de rivier, het voorzien van veedrinkpoelen, het plaatsen van kleine landschapselementen en knotbomen op de perceelsranden, enz. Deze maatregelen kunnen door de betrokken landbouwers zelf uitgevoerd worden met ondersteuning van de VLM.

De provincie plant in 2017 werken aan de Velddambeek: ter hoogte van Baliebrugge zal een winterbedding worden aangelegd. De beek wordt binnen deze zone eveneens geherprofileerd waarbij natuurvriendelijke oevers worden ingericht om de natuurverbindingfunctie te verhogen.

Velddambeek, bufferzone in Ruddervoorde

DE BLANKENBERGSE VAART- NOORDEDE

De Blankenbergse Vaart en de Noordede staan samen in voor de afwatering van de Nieuwe Polder van Blankenberge. Een deel van de polders in Blankenberge, Brugge, Zuienkerke en de Haan wateren via de Blankenbergse Vaart en het sluiscomplex in de jachthaven van Blankenberge af naar zee. Een deel van de polders in Bredene, De Haan, Jabbeke en Zuienkerke wateren via de Noordede en het Maartensas in de achterhaven van Oostende af naar zee.

“

De Blankenbergse Vaart en de Noordede staan samen in voor de afwatering van de Nieuwe Polder van Blankenberge. Beide stroomgebieden staan in open verbinding met elkaar.

Extra buffering in de polders

De uitwatering van de polder verdient bijzondere aandacht zowel in de context van het peilbeheer van de kustpolders als in de context van de zeespiegelrijzing en de kustveiligheid. Het Maartensas werd recent door de VMM vernieuwd. Gezien de traagheid van de afwatering in de polders en de afhankelijk-

heid van de getijgebonden lozing op zee is het ook belangrijk voldoende buffercapaciteit in de waterlopen en de poldergebieden te voorzien. De bestaande buffercapaciteit en waterafvoer dient optimaal benut te blijven door een gedifferentieerd onderhoud van de waterlopen. Daarnaast plant de VMM de aanleg van beschermingsdijken op de Noordede om Bredene beter te beschermen.

Herinrichtingswerken aan de Blankenbergse Vaart en de Noordede

De VMM is gestart met herinrichtingswerken aan de Blankenbergse Vaart in functie van extra buffering, waarbij de nodige oeververstevingen voorzien worden. Waar het kan, wordt natuurtechnisch gewerkt, bv. door het aanleggen van plasbermen en licht hellende taluds zodat ook de ecologische waarde van de waterloop verhoogd wordt. Bovendien wordt de afwatering van de Blankenbergse Vaart geoptimaliseerd door de oude uitwateringsconstructie in de jachthaven van Blankenberge af te breken.

De Nieuwe Polder van Blankenberge heeft het stroomopwaartse traject van de Blankenbergse Vaart vanaf de Kapellebrug tot Meetkerkedorp al aangepakt in 2014. Het verdere traject tot aan de samenvloeiing met de Noordede zit ook in de pipeline.

Minder overstortwerking

Voor het halen van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor de speciale beschermingszone Polders is een geschikt waterpeilbeheer gekoppeld aan een goede waterkwaliteit erg belangrijk. Naar waterkwaliteit toe wordt ingezet op de sanering

van overstortwerking van rioleringen naar zee in Blankenberge en Oostende door optimalisatie van de rioleringsinfrastructuur en op het afkoppelen van hemelwater van de campings (van o. a. Bredene, De Haan en Blankenberge) en andere grootschalige toeristische infrastructuur in deze regio.

HET LEOPOLDKANAAL

Het Leopoldkanaal loopt over het grondgebied van de gemeenten Assenede, Sint-Laureins, Maldegem, Damme en Brugge en staat in voor de afwatering van ruim 36.700 ha poldergebied.

De fysico-chemische waterkwaliteit van het Leopoldkanaal is al sterk verbeterd. Enkel de parameter fosfor scoort nog slecht.

De verschillende stuwsluizen en uitwateringsconstructies van polderwaterlopen op het Leopoldkanaal vormen een knelpunt voor de vismigratie.

“

Doordat grote delen van het Leopoldkanaal een natuurlijke oever hebben, ontwikkelde zich er een waardevolle oeervervegetatie.

Broederlijk naast elkaar

Van Maldegem tot aan zee loopt het Leopoldkanaal evenwijdig met het Schipdonkkanaal, van elkaar gescheiden door een stevige dijk en omzoomd met statige populieren. Het unieke landschap van twee evenwijdige kanalen, in de volksmond de “Blinker” en de “Stinker” genoemd, is één van de best gekende zichten in het bekken van de Brugse Polders. Beide kanalen monden uit in een gemeenschappelijke constructie in de voorhaven van Zeebrugge.

Het Zwin in verandering

Het natuurgebied Het Zwin ligt in het afstroomgebied van het Leopoldkanaal. Het unieke karakter van het Zwin is te danken aan de regelmatige overstromingen. Om dit getijdenlandschap met slikken en schorren te vrijwaren, worden werken uitgevoerd en wordt het Zwin de komende jaren uitgebreid.

Samen in de bres voor de glasaaltjes

De Europese paling is bedreigd. Glasaaltjes hebben zoet water nodig om te kunnen uitgroeien tot palingen. Als ze volwassen zijn, zwemmen de palingen opnieuw naar zee. Tijdens hun tocht komen ze heel wat obstakels tegen die hen kunnen doden of verwonden. Waterwegen en Zeekanaal (W&Z), de VMM en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) slaan daarom de handen in elkaar om de paling een duwtje in de rug geven bij zijn trektocht landinwaarts.

Om glasaaltjes de kans te geven makkelijker het Leopoldkanaal op te zwemmen, zijn de sluisdeuren in de haven van Zeebrugge (aan de monding van het Afleidingskanaal van de Leie en van het Leopoldkanaal) in het voorjaar van 2016 voor het eerst 10 centimeter geopend bij opkomend tij. Ook de klepstuw in Sint-Laureins werd al aangepast. Waterwegen en Zeekanaal zal nog een aantal knelpunten wegwerken zoals onder meer de uitwateringssluizen in zee te Zeebrugge. W&Z onderzoekt hiervoor een oplossing met aangepast spui-beheer. In het kader van het project stadsvaart zal ook een oplossing worden gezocht voor de stuwen rond Brugge.

Herstel en de uitbreiding van het Zwin-estuarium

Met het project uitbreiding van het Zwin staan ingrijpende werken op stapel (zie www.zwininverandering.be). Om de risico's voor verzilting van het grond- en oppervlaktewater te minimaliseren en om overstromingsschade en droogtes te voorkomen is onder voorzitterschap van de gouverneur van West-Vlaanderen een raamakkoord gesloten. Dit akkoord werd op 5 juni 2014 ondertekend door alle betrokken partijen: de bevoegde ministers, de VMM, het ANB het Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust (MDK), de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), de Provincie West-Vlaanderen, de Gemeente Knokke-Heist en de Oostkustpolder. Het akkoord verduidelijkt wie wat doet en wie welke werken uitvoert en financiert.

Een van de maatregelen is bedoeld om de Zwinnevaart-Isabellavaart in de toekomst weer via het Zwin te laten afwateren, net als in de vroegere natuurlijke situatie. De VMM zal daarvoor de omgeving van de Zwinnevaart-Isabellevaart landschappelijk en ecologisch herinrichten en zorgen voor een (gedeeltelijke) omkering van de stroomrichting van de Isabellavaart/Zwinnevaart met basisafwatering naar het Zwin. Zo wil de VMM een tegendruk van zoet water tegen het zilte water creëren. Daarnaast wordt er een nieuw visvriendelijk pompgemaal voorzien ter hoogte van het Zwin en wordt er verder gestreefd naar een algemene verbetering van de waterkwaliteit. Een aandachtspunt hierbij is dat het effluent van de RWZI van Knokke via de Paulusvaart in dit stelsel terechtkomt. Dit mag uiteraard geen hypothek leggen op de beoogde natuurwaarden van het Zwin-estuarium.

DE LISSEWEEGSE VAART

De Lisseweegse Vaart, van oorsprong een oude natuurlijke waterloop tussen de stad Brugge en de Noordzee, loopt dwars door het centrum van Lissewege om vervolgens langs de westelijke zijde van de dorpskern Zwankendamme het havengebied te bereiken en gravitair uit te monden in de voorhaven van Zeebrugge.

De Lisseweegse Vaart bepaalt sterk de waterhuishouding van het omliggende poldergebied. Het peilbeheer van de Lisseweegse Vaart is typisch voor kustpolders met een trage waterafvoer door het beperkte bodemverhang en lozingsmogelijkheden die bepaald worden door het zeepil. De combinatie van beide impliceert dat het gebied gevoelig is voor overstromingen.

“ **Polders zijn een uitstekende opgroeiplaats voor paling, omdat ze dicht bij zee liggen en met hun kanalen, krekens en grachten een ruime waaier aan voedselbronnen en leefgebieden herbergen.** ”

Verziltning tegengaan

Het meest zuidelijke punt van de Lisseweegse Vaart bevindt zich ter hoogte van het kanaal Gent-Oostende, net ten noorden van de stadskern Brugge. Hier kan kanaalwater ingenomen worden om verdroging

en verziltning van het omliggende poldergebied in de zomer tegen te gaan. Naast kanaalwater bestaat ook de mogelijkheid om effluentwater van de RWZI Herdersbrug via de Lisseweegse Vaart in het poldergebied te verspreiden.

Nog werk aan de winkel

De naburige bedrijvigheid heeft duidelijk een vervuilende invloed op de waterkwaliteit. Naast overschrijdingen van de zware metalen nemen we ook overschrijdingen waar van PAK's (polycyclische aromatische koolwaterstoffen). Ook de overstortwerking van rioleringen heeft een significante impact op de waterkwaliteit. De slechte waterbodempkwaliteit is

dan weer te wijten aan historische vervuiling. Niettemin is in de Lisseweegse Vaart een positieve trend merkbaar.

De Lisseweegse Vaart vertoont wel waardevolle structuurkenmerken. Op de waterloop bevinden zich 7 stuwen die het peil regelen. Die stuwen vormen een belemmering voor vismigratie. De vaart is namelijk een prioritaire migratieweg voor de glasaal.

Een betere afwatering en heringerichte oevers voor de Lisseweegse Vaart

Om de afwatering van de Lisseweegse Vaart beter te regelen en om voor de ecologisch ingerichte oevers langer een waterpeil te hebben die plas-dras situaties inhoudt, voorziet het landinrichtingsproject Zwankendamme een nieuwe geautomatiseerde klepstuw, net voor de inkokering van de vaart. De Vlaamse Landmaatschappij, de Nieuwe Polder van Blankenberge en de provincie West-Vlaanderen zullen hier samen voor instaan. Ze zullen ook de oevers van de vaart aanpakken.

De bouw van een noodgemaal kan de afwatering van de Lisseweegse Vaart verbeteren en zal in de ruimere context van het 'Strategisch Haveninfrastructuur'(SHIP)-project van aanpassingen aan het kanaal en de dokken in Zeebrugge bekeken worden.

De Lisseweegse Vaart, opwaarts Lissewege

Uitvoeren van een waterbodemsanering op de Lisseweegse Vaart

Een waterbodemsanering is nodig om de ecologische kwaliteit van de Lisseweegse Vaart te verbeteren en de goede ecologische toestand van de waterloop te halen. Voorafgaand vindt er een uitgebreid waterbodemonderzoek plaats. Vooraleer deze waterbodems gesaneerd kunnen worden, moeten wel eerst alle lozingen opgeheven zijn. Anders is het dweilen met de kraan open.

DE EDE EN DE SPLENTERBEEK

Het stroomgebied van de Ede en de Splenterbeek situeert zich in het Meetjesland (Maldegem – Knesselare). De Splenterbeek en de Ede vormen een natuurlijke verbinding tussen de natuur- en bosgebieden van het Dron- gengoedcomplex. In het bovenloopgebied van de Ede beheert Natuurpunt het natuurreservaat Maldegemveld. De valleien zijn belangrijk voor de afwatering van de hoger gelegen gebieden.

De Ede en de Splenterbeek vormen blauwgroene linten die verschillende natuur- en bosgebieden in Maldegem en Knesselare met elkaar verbinden.

Natuur in de Splenterbeek een trapje hoger

De Splenterbeek en haar zijbeken doorkruisen het landschap en hebben een belangrijke ecologische waarde. Kleine landschapselementen zoals dreven, bomenrijen en houtkanten helpen mee om het unieke karakter van deze vallei te versterken.

Om de natuurwaarden van de Splenterbeek verder uit te bouwen, moeten nog enkele lozingspunten aangepakt worden. Ook de structuur kan nog beter door een aangepast onderhoud en beheer en een goede inrichting van de oevers. Oeverwallen worden afgegraven. In het Maldegemveld werden al verschil-

lende poelen en vennetjes heraangelegd in en rond de bron van de Splenterbeek, in het kader van een Europees project.

Aanpak wateroverlast staat centraal in de Ede

Naast het ecologisch herstel staat ook het beperken van wateroverlast centraal in het stroomgebied van de Ede. De Ede is namelijk een waterloop met een groot verval, wat voor een versnelde afvoer van water zorgt en een verhoogd risico op wateroverlast in Kleit (Maldegem).

Project 'Gestroomlijnd Landschap' verbindt water, natuur en landschap in de stroomgebieden van Ede en Splenterbeek

Met het project 'Gestroomlijnd Landschap' maakt de provincie Oost-Vlaanderen, samen met o.a. de gemeenten Maldegem en Knesselare, werk van de versterking van de natuurverbinding, een betere waterhuishouding en de herwaardering van de waterlopen in het landschap. Hier gaan waterberging en natuurontwikkeling hand in hand.

In het natuurgebied Maldegemveld wisselen heide en open bos elkaar af. Een natuur die doet terugdenken aan het uitgestrekte historische Maldegemveld. Een Europees Life+ project ondersteunt er het herstel van de historische vegetatie. Het beheer bestaat er uit het omvormen van naaldbosaanplanten naar eiken-berkenbos en heide, het herstel van vennetjes en de instandhouding van de bestaande heiderelicten. Deze vegetatie werkt als een spons en is ideaal om water op te houden. Daarom slaan de Provincie Oost-Vlaanderen en Natuurpunt de handen in elkaar. De provincie heeft in het gebied gronden uitgegraven zodat hier nuttige waterberging bijkomt. Niet alleen de natuur wint, ook de inwoners van Kleit. Zij zullen beter beschermd zijn tegen overstromingen.

Er wordt ook gewerkt aan de verbetering van de waterkwaliteit. Op korte termijn worden enkele lozingspunten op de zijwaterlopen van de Splenterbeek weggewerkt en de wijk Vossenhol wordt gesaneerd. In Kleit zijn afkoppelingswerken gestart om de overstortwerking van de riolering te minimaliseren. We hebben ook aandacht voor het verhogen van de structuurkwaliteit van de Splenterbeek, vooral afwaarts het Drongengoedbos en op de zijbeken. Meer ruimte voor de waterloop en de oevers verkleint de kans op wateroverlast en geeft planten en dieren meer kansen. Het biermpje, een bijzondere vissoort, zal zich met deze maatregelen meer thuis gaan voelen in de Splenterbeek.

Een derde bufferbekken op de Ede moet Maldegem helpen beschermen tegen wateroverlast

Het gehucht Kleit werd de voorbije jaren meermaals getroffen door wateroverlast. Opwaarts de dorpskern van Kleit zijn al twee bufferbekkens langs de Ede operationeel. Ook de hierboven beschreven werken in het Maldegemveld helpen Kleit te beschermen tegen overstromingen. De provincie heeft ook maatregelen genomen om de waterafvoer in Kleit zelf te versnellen richting het natuurlijke overstromingsgebied Eelveldse Meersen.

Maar er is nog nood aan bijkomende berging. In combinatie met preventieve maatregelen (infiltratie, vasthouden van water, inschakelen van natuurlijke overstromingsgebieden, enz.) kunnen we zo een voldoende hoog veiligheidsniveau bereiken.

De meest optimale locatie voor het bufferbekken zijn gronden gelegen langs Maasbone. Het inrichten van een bufferbekken vereist het optrekken van een dijk en het bouwen van een instroom- en uitstroomconstructie. De inrichting zal gebeuren met de nodige aandacht voor landschappelijke inpassing en indien mogelijk met natuurlijke oevers.

BEKKEN VAN
DE BRUGSE
POLDERS

WATEROVERLEG IN HET BEKKEN VAN DE BRUGSE POLDERS

Beken en rivieren stromen dwars door administratieve grenzen. De vele functies en aspecten van water overschrijden de bevoegdheden van de verschillende overheden en administraties. In het integraal waterbeleid werken de betrokken beleidsdomeinen en bestuursniveaus samen om water gerelateerde kwesties zoals wateroverlast of slechte waterkwaliteit aan te pakken.

Het overleg tussen alle betrokkenen binnen een bekken heeft een bestuurlijke pijler (bekkenbestuur), een maatschappelijke pijler (bekkenraad) en een ambtelijke pijler (gebiedsgericht en thematisch overleg). Motor van het integraal waterbeleid in een bekken is het bekkensecretariaat.

Bekkenbestuur: elk bekken zijn bestuur

Het bekkenbestuur coördineert het waterbeleid op het niveau van het bekken. Het bekkenbestuur is verantwoordelijk voor het bekkenspecifieke deel van het stroomgebiedbeheerplan en adviseert onder meer de waterbeleidsnota en het Vlaamse deel van het stroomgebiedbeheerplan.

In dit orgaan zetelen vertegenwoordigers van de betrokken Vlaamse beleidsdomeinen en vertegenwoordigers van de lokale besturen (provincies, gemeenten, polders en wateringen). Het bekkenbestuur neemt beslissingen op bestuurlijk vlak.

De gouverneur van West-Vlaanderen is de voorzitter van het bekkenbestuur van het bekken van de Brugse Polders. De bekkencoördinator is de secretaris ervan.

Bekkenraad: iedereen zijn zeg

De bekkenraad is het adviesorgaan van het bekken waarin de maatschappelijke belangengroepen en sectoren betrokken bij het waterbeleid vertegenwoordigd zijn: landbouw, natuur, bos, milieu en landschap, industrie en handel, ontginning en energie, visserij, toerisme en recreatie, wonen en de transport- en vervoersector.

De bekkenraad staat in voor het overleg met het middenveld op bekkenniveau. De voorzitter van de bekkenraad is de bekkencoördinator.

Gebiedsgericht en thematisch overleg om beter vooruit te gaan

In het gebiedsgericht en thematisch overleg zijn alle waterbeheerders op ambtelijk vlak vertegenwoordigd. Hier worden documenten voor het bekkenbestuur en de bekkenraad voorbereid, knelpunten besproken en eventueel aan het bekkenbestuur overgedragen.

Zo brengt het bekkensecretariaat voor elk aandachtsgebied in het bekken alle partners samen in een gebiedsgericht overleg. Op basis van een gemeenschappelijke visie willen we er de inspanningen bundelen. Zo kunnen we op het terrein zichtbare stappen vooruit zetten en op termijn de goede toestand te halen.

Bekkensecretariaat: motor van de bekkenwerking

Het bekkensecretariaat staat in voor de dagelijkse werking binnen het bekken en het voorbereidende werk voor het bekkenbestuur. Het bekkensecretariaat bereidt het bekkenspecifieke deel van het stroomgebiedbeheerplan voor en organiseert de bijeenkomsten van het bekkenbestuur en de bekkenraad. Op vraag van het bekkenbestuur organiseert het bekkensecretariaat ook gebiedsgericht en thematisch overleg.

De dagelijkse leiding van het bekkensecretariaat ligt bij de bekkencoördinator. De bekkencoördinator wordt bijgestaan door één of meerdere planningsverantwoordelijke(n). De bekkencoördinatoren en planningsverantwoordelijken behoren tot het beleidsdomein Leefmilieu,

Natuur en Energie of het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare werken. Per provincie is er ook een vertegenwoordiger van het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening. Ook de provincies stellen personeel ter beschikking van het bekkensecretariaat.

Grensoverschrijdend wateroverleg

Het bekkensecretariaat van het bekken van de Brugse Polders is samen met het Waterschap Scheldestromen covoorzitter van de grensoverschrijdende werkgroep 'Kreken en Polders'. Dit ambtelijk overlegorgaan is samengesteld uit instanties uit Vlaanderen en Nederland die verantwoordelijkheid zijn voor het beleid en beheer van het oppervlaktewater en het grondwater. Doel van de werkgroep is elkaar informeren en ervaringen uitwisselen over het integraal waterbeheer en de waterbeheerplannen. De leden van de werkgroep stemmen ook grensoverschrijdende projecten in het kader van Interreg en andere grensoverschrijdende programma's af.

BEKKEN VAN
DE BRUGSE
POLDERS

MEER INFORMATIE

Op www.bekkenbrugsepolders.be vindt u het bekkenspecifieke deel voor het bekken van de Brugse Polders en allerhande bijkomende informatie.

Het geoloket stroomgebiedbeheerplannen toont de waterlichamen en de plaatsgebonden acties op kaart. Van elk oppervlaktewaterlichaam en elke actie vindt u een informatiefiche:

- » Een **oppervlaktewaterlichaamfiche** geeft de informatie die over dat oppervlaktewaterlichaam aan Europa gerapporteerd wordt: de karakterisering van het waterlichaam, de doelstellingen en afwijkingen, de druk- en impact analyse, de toestandsbeoordeling en de kwaliteitsnormen voor gevaarlijke stoffen.
- » Een **actiefiche** bevat een korte beschrijving van de actie, geeft aan waar en wanneer de actie zal uitgevoerd worden, op hoeveel de kostprijs geraamd is en of deze middelen al beschikbaar zijn.

Via het **geoloket zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen** ontdekt u in welke zone een woning ligt en welke projecten in de buurt gepland zijn:

- » een zone waar het afvalwater opgevangen wordt in een riool, of waar dit in de nabije toekomst gepland is, en waar de gemeente/rioolbeheerder of het gewest instaat voor de verdere zuivering
- » een zone waar de burger zelf het afvalwater moet zuiveren.

Meer informatie over het integraal waterbeleid in Vlaanderen leest u op www.integraalwaterbeleid.be. U vindt er onder andere de volledige stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas 2016-2021, waarvan de bekkenspecifieke delen, deel uitmaken.

Bekkensecretariaat bekken van de Brugse Polders

p/a Vlaamse Milieumaatschappij,
Zandvoordestraat 375
8400 Oostende
Tel. 059 56 26 58
secretariaat_brugsepolder@vmm.be

D/2016/6871/037

Foto's: VMM, Bekkensecretariaat, Nieuwe Polder van Blankenberge, VLM

v.u.: Philippe DHondt, voorzitter CIW